

Delaktighet - Jämlikhet

www.fordelaktighet.se

NYÅRSHÄLSNING 2018

Betraktelse över det gångna året

Det har nästan alltid, när det gäller våra villkor, funnits ett avstånd mellan vad som framhålls som visioner och mål och vad som resulterar i politisk handling.

Avståndet mellan funktionshinderspolitikens mål och praktik har varit mest framträdande sedan LSS kom 1994. Inga reformer har därefter genomförts som på något avgörande sätt utgjort steg på vägen mot jämlika och likvärdiga levnadsvillkor. Det reformarbete som förekommit, särskilt under det senaste två mandatperioderna, har istället huvudsakligen handlat om administrativa frågor med inriktning på större kostnadseffektivitet och rationellare myndighetsutövning. Visionerna och målen som finns i alla partiers programskrifter har förblivit vackra ord. Tydligast framträdande har detta förhållningssätt dock varit under den nuvarande regeringens mandatperiod.

Sveriges ratificering 2008 av FN konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar skapade förväntningar om att ett reellt reformarbete skulle påbörjas och att funktionshinderspolitiken på samma sätt som gäller för jämställdhetspolitiken, skulle utvecklas och bli en självklar del inom alla politikområden. Så har det inte blivit och några påtagliga tendenser som pekar åt det hållet ser vi ännu inte några tecken på. Dock i rättvisans namn ska vi nämna, som en följd av FN konventionen, att diskrimineringsbegreppet nu även omfattar bristande tillgänglighet, vilket naturligtvis principiellt är ett steg i rätt riktning. Samtidigt måste vi konstatera att kraven i diskrimineringslagen som ställs på den diskriminerande parten är mycket lågt ställda. Inte ens att denne borde ha installerat en enkel ramp är det, med stöd av diskrimineringslagen, rimligt att kräva.

Måltavla för vår kritik är självklart inte konventionen som sådan – den behövs – utan att den av de politiska partierna inte tas på allvar och för det mesta bara används retoriskt.

FÖR tillsammans med Förbundet unga rörelsehindrade har argumenterat för att konventionen ska ges status av lag, som ett sätt att lyfta fram betydelsen av den. Se FÖR:s hemsida. (Gensvaret har dock varit noll, alltså varken bu eller bä, vilket i sig säger hur debattklimatet för våra frågor ser ut i dagens samhälle.)

Regeringen S/MP – från förhoppning till misströstan

Mot bakgrund av denna brist på en allvarligt menad funktionshinderspolitik, som kännetecknade alla politiska partier, blev vi tillsammans med övrig funktionshinderrörelse positivt överraskade när

statsminister Stefan Löfven i sin första regeringsförklaring tog upp vad regeringen ville åstadkomma för att förbättra våra villkor. Detta var vad han sa:

Personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att verka i vardagen på lika villkor vad gäller delaktighet och tillgänglighet. Ett nationellt regelverk och ett samlat huvudmannaskap för hjälpmedel tas fram. Den nya lagen om otillgänglighet som diskrimineringsgrund ses över och breddas. Hinder för människors delaktighet i samhället ska rivas. Det är en fråga om jämlikhet och rättvisa. För personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga skapas möjlighet till flexjobb.

Vi har nu sett utfallet av vad statsministern avsåg med ”jämlikhet och rättvisa” och är milt sagt besvikna.

Funktionshindrades villkor har, som framhålls ovan, varit en icke politisk fråga. Det har funnits en enighet mellan blocken genom att man programmatiskt har haft och har gemensamma mål för funktionshinderspolitiken. De skillnader som funnit har främst gällt takten i genomförandet genom att de regeringsbärande partierna som regel sätter ekonomin i första rummet och därför ligger lågt och är sparsamma med reformer. Under nuvarande regerings mandatperiod har denna skillnad i förhållande till oppositionen varit särskilt tydlig.

Tydligast märks skillnaden mellan regeringspartierna och oppositionen, här inräknat vänsterpartiet, i inställningen till de pågående nedskärningarna av den personliga assistansen. Regeringen tillbakavisar oppositionens kritik och fransäger sig ansvaret för de försämringar som skett av rätten till personlig assistans enligt LSS och hänvisar till domar från HFD som förändrat rättspraxis. Oppositionen kritiserar regeringen för passivitet och för att den stillasittande ser på när intentionerna i LSS successivt frångås genom att en allt restriktivare rättspraxis tillåts växa fram och etableras.

Vi instämmer i oppositionens kritik mot regeringen som ansvarig för den pågående försämringen av rätten till personlig assistans. Det är också ett obestridligt faktum att regeringen vidtagit flera kostnadsbesparande åtgärder som en del av nedskärningarna av assistansersättningen. Exempelvis har schablonbeloppet bara räknats upp med 1,5%. Det ska jämföras med att avtalade lönehöjningarna för avtalsperioden ligger på 2,2%. I regleringsbrev för 2016 till Försäkringskassan ges kassan i uppdrag att bryta utvecklingen av antalet timmar inom assistansersättningen. (För detta anmäldes Åsa Regnér av Liberalerna till konstitutionsutskottet.) I regleringsbrevet för 2018 har formuleringen modifierats något. Nu står det att kassan ska ”motverka överutnyttjande och brottsligt nyttjande med ett särskilt fokus på den ökande timutvecklingen”. Språkligt en viss skillnad, men i sitt sammanhang samma budskap.

Regeringen förhållningssätt – passiviteten i samband med förändringarna av rättspraxis tills ansvarig minister blev tvungen att tillfälligt stoppa tvåårsomprovningarna samt de aktiva kostnadsnedskärningarna – har lett till avsett resultat, det vill säga, det regeringen med sin signalpolitik eftersträvat, att kostnaderna för assistansersättningen minskat.

Utvecklingen av assistansersättningen i siffror visar de allvarliga konsekvenser denna politik fått: Antalet avslag för de som sökte assistansersättning låg i juni 2017 på drygt 88 %. 1994 avslogs bara 20 % av alla nyansökningar, 2008 avslogs 49 %, 2015 avslogs 67 %, 2016 avslogs 80 % och i

juni 2017 som sagt rekordhöga 88,5 %.

Antalet mottagare av statlig assistansersättning var strax under 15 000 personer i november 2017. Det är en minskning med knappt 1 200 personer sedan 2015. Under vardera 2015 och 2016 var det knappt 200 personer som fick assistansersättningen indragen. Antalet var ungefär detsamma som året innan. Under 2017 ser vi dock en fördubbling, cirka 400 personer, av antalet indrag.

Utvecklingen beror enligt Försäkringskassan på domar från Högsta Förvaltningsdomstolen men till stor del också på kassans eget arbete med "kvalitetsutveckling". Detta uttryck är ett typiskt positivt laddat byråkratbegrepp, som är avsett att skapa förväntningar, men som egentligen innebär mer standardisering och reglering av behovsbedömningarna som ett sätt att minska kostnaderna för assistansersättningen. Den sammantagna effekten av detta har blivit att kassans behovsbedömningar hamnar allt längre från den enskildes egen uppfattningar om sina behov.

Regeringens förhållningssätt till pågående nedrustning av assistansersättningen har mött hård kritik, inte minst från en samfällid funktionshinderrörelse. En kritik som för en gångs skull följts upp av media genom återkommande reportage om hur enskilda med stora assistansbehov drabbats av att de förlorat rätten till personlig assistans.

Kritiken blev till slut alltför besvärande för att kunna hanteras under ett valår och har tvingat fram en delvis reträtt från regeringen genom att man nu lägger fram ett lagförslag som innebär att personlig assistans ska kunna beviljas för väntetider och att tvåårsomprovningarna tillfälligt stoppas. Förändringen avser enligt regeringens beräkningar cirka 500 personer. Detta är i sig bra. Men de 2 - 3 000 personer som har fått assistansersättningen indragen eller har fått nej vid första ansökan på grund av samma praxis som föranlett regeringens förslag till den tillfälliga lagändringen lämnar man åt sitt öde.

Under oktober 2018 kommer LSS utredningen med sitt betänkande i vilket de förväntas komma med svar på regeringens uppdrag att föreslå en ytterligare begränsningar av assistansersättningen. Genom regeringens direktiv till utredningen kan således ännu restriktivare bedömningar av rätt till personlig assistans väntas.

Vi har tillsammans vunnit en delseger, men det är bara början på början av kampen som en politiker med ikonstatus en gång sa. Så kampen måste fortsätta.

Övrigt under S/MP:s regeringsperiod

I höstas antog riksdagen propositionen "Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken". För att nå regeringens mål att personer med funktionsnedsättning ska åtnjuta mänskliga rättigheter och samma möjligheter till full delaktighet i samhället ska funktionshinderspolitiken inriktas mot fyra områden: Principen om universell utformning (1), befintliga brister i tillgängligheten (2), individuella stöd och lösningar för individens självständighet (3) och att förebygga och motverka diskriminering (4). Viktiga och angelägna mål förutsatt att de följs av ett medvetet reformarbete.

Det finns mycket att fundera över i det som tas upp i propositionen. Här bara en kort reflektion: Så här skriver regeringen i propositionen: "Det är nödvändigt att dessa håller hög kvalitet och hög rättssäkerhet, vilket bland annat innebär att det finns likvärdighet över landet. Dessutom ska de präglas av hög grad av självbestämmande för individen samt att individen har möjlighet att vara delaktig i utformning och beslut" (Vår kursivering). En anmärkningsvärd stark och förpliktigande formulering, som vi skulle vilja ta till oss och lita på. Tyvärr talar verkligheten ett annat språk när vi

konfronteras med de pågående nedskärningarna av assistansersättningen.

I propositionen konstateras, vilket vi instämmer i, att styrningen av funktionshinderspolitiken bör vara långsiktig och stabil. Den frågan överlämnas till en ny utredning "Översyn av styrningen inom funktionshinderspolitiken" Dir. 2017:133. Den ska vara klar 2019-01-31.

Reformer från regeringen som hittills resulterat i en ny lagstiftning är förändringar av bilstödet och diskrimineringslagen. Vi har också uppmärksammat två lagrådsremisser: Reformerade stöd för personer med funktionsnedsättning (ersätter nuvarande handikappersättning och vårdbidrag) och ny lag om bostadsanpassning. FÖR har lämnat remissvar på utredningsförslagen, som finns tillgängliga på vår hemsida.

Sammanfattningsvis har under S/MP:s mandatperiod försämringarna av rätten till personlig assistans dominerat funktionshinderspolitiken eller åskådligare sagt, avsaknaden av funktionshinderspolitik. Även när det gäller övriga åtgärder inom det funktionshinderspolitiska området från regeringens sida har dessa huvudsakligen inriktats mot att minska kostnader och att tillföra ytterligare regleringar.

Valseminarium och landsmöte

FÖR kommer den 23 mars att anordna ett valseminarium till vilket vi ska bjuda in representanter för riksdagspartierna. Landsmötet kommer att hållas samma dag, den 23 mars. Plats för båda aktiviteter är ABF-huset, Sveavägen 41, Stockholm. Utförligare information ligger ut skickas ut senare.

Medlemsavgiften för 2018

Medlemsavgiften för 2018 är oförändrad, 200 kr för ett år eller ett frivilligt högre belopp. För att inneha rösträtt krävs att du "anser dig ha en funktionsnedsättning", annars är du välkommen att bli solidaritetsmedlem. Glöm inte att ange på inbetalningen vilken av dessa medlemskategorier du tillhör. Senast före aprils utgång ska medlemsavgiften enligt vår stadga vara inbetald. Men varför vänta så länge. FÖRs postgironummer är: 17 90 25 -2.

All medlemsinformation lämnas via nätet. Det är därför *viktigt att du anger din aktuella mejladress.*

GOD FORTSÄTTNING PÅ DET NYA ÅRET

önskar

Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhet

<http://www.fordelaktighet.se/>

Styrelsen gm

Lars Hagström, ordförande